

„A TERMÉSZET“ előfizetési ára mellék-
lapjával, a „HALÁSZAT“-tal együtt :
egy évre 6 korona.
Csupán a „Halászat“ egy évre 3 korona.

Állattani, vadászati és halászati folyóirat.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

Szerkesztik :
DR. LENDL ADOLF
és
csikszentsimoni és ernyesi
LAKATOS KÁROLY.

Budapest, II., Donáti-utca 7.

KÖZELEG A TÉL MÁR...

Közeleg a tél már, a vadludak szállnak
S integet magához még egyszer a puszta,
Mielőtt a lassan elhallgató tájnak
Örök érverése álomba borulna ;
Ott a tanyák szélén hívnak az ákácok,
Sárga levélujjuk beinteget hozzám
S én a messzeségnek útlan nekivágok,
Melyről a köd oszlik szakadozva, lomhán.

Egybefolyhat fénynyel alaktalan árnyék
S túl e szürkéségen szemeim lezárva,
Én az éjben, ködben, mégis rád találnék
Szabad levegődről, pásztorok hazája ;
Te vagy itten, érzem, ime hozzád jöttem,
A föld szépségéből valami hiányzik,
Míg az eget rajtad meg nem látom körben
S fölöttem a menyben egy más láthatárig.

S mikor itt lenn teljes a táj nagy ivedben,
Nézem a magasban a szehb horizontot,
Melyből ezüst szárnyú csillagja kirebben
A rejtelmes éjnek, az az égi bolt ott,
Felfelé az űrnek új láthatárába,
Melyen nyúl a tejút koszorúja végig,
Csillagbimbócskákából egygyé babonázva.

Szeretem e földet, szeretem végtelen,
Hol a nyáj kolompja harangoz a nyárnak,
Hol az alvó csend van nappal is éberen,
Amely fölött őszszel még a daruk szállnak ;
Véget ér a puszta csodás bűbájával,
Költözik a darú, a délibáb ritka,
A felosztott földek, tanyák során által
Dúczból a galambok kelnek szárnyaikra.

Míg én benne fürdöm ama szent gyönyörben,
Mit e légóczeán nagy hullámin érzek,
Mintha vizek szárnya mozdulna köröttem,
Örök lebegését érzem itt a légnek ;
Mély tengerek fölött szakadatlan elem,
Itt vagy kinn a pusztán, igaz otthonodban
S fölötted az éther, még nagyobb s végtelen,
Min angyalok járnak, melyen a menybolt van.

Először a földön indul meg a madár,
Neki iramodván mielőtt felszállna,
Ahányszor meglátlak mély kőszívíű határ,
Ihletedtől lelkem egyszerre kap szárnyra ;
És elzengi dalát, áttörve az árnyon,
Isten trónja alatt mozdulatlan függvén
S az alkotót magát sejtelmesen látom
Lenn a délibábon, a nagy puszta tükrén.

Kisteleki Ede.

Tengerparti levelek.

III.

A tengeri rák.

La lengua no basta para decir,
ni la mano para escribir todas las
meravillas del mar . . .

Cristobal Colon.

Bizony igaza van Kolumbus Kristófnak, amikor azt mondja: nem elég a nyelvünk arra, hogy el tudná mesélni, sem pedig a kezünk, hogy le tudná írni azt a sok csodát, amit a tenger magában rejteget. Ezek a szavak jutnak eszembe nekem, valahányszor a mi tengerpartunk tarka szikláit látom. Különösen, ha a tenger szép kék vize elapad és a meredező sziklák tövéből felém ragyog az enteromorfák, eme kétlaki tengeri algák, zöldszelyem sávja.

Nyájas, verőfényes őszi reggeleken ide szoktam járni ezekhez a tarka sziklákhöz. Csónakom nesztelenül siklik tova a csöndesen nyugvó vizen. Majd megáll egy-egy kimagasló szirt előtt, ahol álmélkodva nézem a tengeri datolyának sziklába vájt fészket, majd bekanyarodik valami kis öblöcskébe, amit feketésbarna, odvas sziklatömbök koszorúznak, majd pedig barlangszerű sziklaüregekbe hatol, ahol a tenger sóhajszerű suttogással csokolja a szirtes pártot.

Micsoda tündéri kép tárul ilyenkor eleibém. A sziklabarlang nedves, boltíves falain ragyogó virágok lógnak alá. Villogó fényük fehér, zöld, rózsaszínű, kék, sárga, biborszínű szikrákat hány és itt-ott megvilágítja a barlang homályos útvesztőit. Első tekintetre azt hinnéd, hogy megannyi virágalakú, pisladozó fényű, más-más színű villamos lámpás. Pedig állatok ezek. Élő aktíniák. Úgy tűnnek föl, mint a nyíló rózsák, szegfűk vagy krizantémok. De ami meglepő, szinte csodálatos,

hogy ezek a virágok hol becsukódnak, hol ismét kinyílnak, aszerint, amint ezek az állatok viráglevélnék tet-sző tapogatóikat hol behúzzák, hol pedig kiterjesztik.

A barlang nedves falain, vízbenúszó sziklakövein piros, zöld, sárga és violaszínű tengeri növények díszel-
legnek. Közöttük pedig ezernyi ezer ezüstoffényű hal eviczkél, játszadozik, éli boldog világát. De csak addig, amíg meg nem moccezan ennek a tündérszép vízikas-télynak hatalmas ura, a nagy ollós tengeri rák, aki ott gunnyaszt a barlang végső üregében és lesi áldozatát.

Violaszinben játszó sötétkék páncezélja átesillám-lik a tenger kristálytisza vizén. Csupán biborszínű csápja, meg hatalmas ollója tűnik elő koronkint a víz-ből, aszerint, amint a hullám hol visszavonul, hol ismét nekiloecsan a partnak.

Voltaképen azért jöttem ide, hogy ökelmét, eset-
leg az ő kedves életepárját, megcsipjem. A szigony a kezemben magasra emelve. Már azon vagyok, hogy nekivágjak és felnyársaljam. De a kezem, mintha meg-
merevedett volna, meg se mozdul. A hatalmas állat, amely valami fél méter hosszú lehetett, olyan szép volt, olyan ékes a köntöse, olyan pompás a teste, hogy nem bántottam. Nem győztem eleget gyönyörködni benne. Szerettem volna megfogni, de úgy, hogy a tes-tét meg ne sértsem, meg ne csonkítsam. De hát ez lehetetlen volt, mert a szigonyon kívül egyéb szerszám nem volt nálam. Jó darabig néztem a gyönyörű állatot, mi-dőn egyszer csak megmocceztam és úgy tett, mintha me-
nekülni akart volna előlem. Talán észrevette, hogy vesze-delemben forog az élete.

Két hosszabb és a két rövidebb, kettéágazó csáp-ját élénken mozgatta. Azután egyet-egyét emelintett rengeteg nagy ollóin, nehézkesen csúsztatva őket előre, valahányszor megmozdult és a sziklán tapogatózott, kutatott, kerestélt velök. Hosszú nyélen ülő, összetett szemei leskelődve néztek ide-oda, miközben szájrészeit,

Egy vizsla emlékiratai.

(Folytatása és vége.)

Ismét élesen hasított a síp hangja. Benne volt abban a meg-botránkozás, a méltatlankodás és mindenek felett rémítő hang. Mintha azt mondta volna az a sípszó: „Te piszkos kölyök, megint!”

Egy fél óráig feküdtem gazdám lábánál minden ízemben reszketve. Az a két szelid szem valóságos szikrákat szórt, mialatt szidott mint a bokrot. — Persze a dutyi megint kijárt. Másnap nem történt semmi a lezkeórán. A di-eséret sem maradt el, de kisebb adag-

ban kaptam és bizonyos ünnepies komolyság között. Egy kurta „jól van“, de simogatás semmi. A „kis kutyám“ kedveskedő felszólításnak pedig vége. De a legnevezetesebb változás az volt, hogy ezentúl hárman jártunk a gyakorlatokra. Egy korbács volt a harmadik. Ezekből a jelenségekből és súlyljal bíró apróságokból sok okos dolognak, tanulságnak a nyitjára jöhettem volna. Emlék-szem rá, hogy sejtettem is valamit, de csak homályosan. Ezt a parányi sejtelmet elnyomta bennem a duzzadó életerő, az ifjúság heve és tüze.

Nem időzöm tovább életemnek ennél a keserű pillanatánál. Csak annyit mondom, hogy a pipát, meg a taplót sülyeszténé el

a teremtő. Megint az a pillanat csábított el. Az iszonyú sípolásra természetesen rohantam vissza eszem nélkül. Levágtam magam-at a lábához és szepegeve pillantottam fel az arcára. Nagyon komoly volt. De a legnagyobb bámulatomra most nem szidott. Egy kukkot sem szólt; higgadtan, nyugodt méltósággal elnad-rágolt, azután hazavitt s elzárt a dutyiba.

Sötét magányomban elég időm volt a gondolkodásra. Ekko-ráig nem nyult hozzám egy újjal sem. Dorgatóriumban volt ré-szem elég, mert semmiféle helytelenséget nem tűrt. De mi lehet annak az oka, hogy a két első kihágásomért csak lehordott és elzárt, a harmadiknál pedig már elfenekelt becsületesen?

Meghánytam vetettem magamban mindent. És folyton előt-tem állott nyugodt, hideg arca. A legkisebb harag, a legeseké-lyebb felindulás sem látszott rajta. Éreztem a bensőmben, hogy ez a fenséges nyugalom nekem imponál. Egyszermind rájöttem arra is, hogy én visszaeső bűnös vagyok. Ugyanazt a csinýt háromszor követtem el. Tehát a visszaesést büntette meg.

Szégyenkezve lapultam le előre, mikor kieresztett a dutyi-ból. Szó nélkül tette s egyetlen pillantása sem volt számomra. Ott hagyott a faképnél. Két egész napon át észre sem vett, mintha rá nézve nem is léteztem volna. Kárba vesztett minden közeledésem, minden kísérletem. Pedig tettem eleget. Alázatosan behúzódtam íróasztala alá. Bezzeg most nem parancsolt ki onnan. Gyöngéden, óvatosan a lába fejére fektettem a fejemet. Semmi hatás, sőt le sem pillantott. Járt-kelt a háznál, mintha én nem is volnék. Resteltem a dolgot mód nélkül, de nem változtathat-tam rajta.

udniüllik a három pár rágásra szolgáló állkapcsát és a három pár fiók- vagy rágólábát, szakadatlanul és nagy gyorsan mozgatta, mintha a hat pár részből álló, egész szájrendezése valami gőzhajó kerék lett volna, amely folyton forog, kavarog, örvénylik a vízben. A szájrészeknek eme szakadatlan mozgása arra való, hogy a lábak tövén, a páncél alatt levő kopolyukhoz:

az állat lélekző szerveihez folyvást friss vizet hajtsanak. De ime, egyszer csak nagyot lóditott a testén, mire lassan, lomhán, szimatolva czammogott a sziklás talajon. Egyre elevebben forgatta fürkésző szemét és mozgatta csápjait. Nemsokára ismét megállapodott és mozdulatlanul lapult meg a sziklán. A szemé, a csápjai is úgy tűntek föl, mintha egyszerre megmerevedtek volna. Bizonyosan valami jó falatot vett észre a vízben és leste, mikor rohanjon neki. Egy pillanat műve és a rák hirtelen fölemelkedik, uszókáit szétterpeszti, nagyot csap legyezőszerű farkával és villámsebessen eltűnik a vízben. Most már üthettem a nyomát. Hiába lessem, hogy ismét megjelenjen, csak nem akart mutatkozni. Erre a szigonyt visszahelyeztem a csónakomba és tovább eveztem . . .

Az ollós tengeri rákot (*Homarus vulgaris*) elég gyakran fogják a mi tengerpartunkon. Szereti a szik-

lás és köves partot, ahol többnyire 10—50 méter mélységben él. De azért megél a sekélyes vízben is. Az akváriumokban nem ritka vendég és hamar megszokja a rabságot. Eletszokásait a fogságban könnyű kiismerni. Szívesen rejtőzködik valami zugolyban, tekintélyesen és biztosan lépked a sziklákon és ha izgatják, nagyon élénk és jól tud védekezni. Mindig gyanakvó

szemmel kíséri társait, akikkel nem egyszer elkeseredett harcra vív. Megesik néha, hogy a küzdelem hevében egyik vagy másik ollóját is elveszti, amit vedléskor ismét visszanyer. A tengeri rák, ha támad, bátor, merész és vakmerő.

Akkor is nekimegy az ellenségnek, ha tudja, hogy erősebb nála. Azonban a nyolczkarú poliptól, a tengernek eme legveszedel-

mesebb rablójától, nagyon fél. Mert ha nem kerülheti ki és kénytelen vele megbirkózni, csaknem mindig ott pusztul el az ő karjai között. Ha észreveszi, eszeveszetten menekül előle és az ő sziklavarába rejtőzködik. Oda azután nem egykönnyen hatolhat be valaki. A vár kapujában két rengeteg nagy fegyver irányul az ellenségre, a rák hatalmas ollói.

A vedlés időszakában nagyon gyáva a tengeri rák. Ha meg akar nőni, kénytelen levetni magáról

V.
Levetett szarvasagancs. 1899.
Báró Born gyűjteményéből.

A harmadik napon egy szelid kéz érintését éreztem a fejemben. „Hogy vagy Rofi?” Még nem „Rofim”, csak Rofi. De nekem egyre ment. Talpra szöktem szunyókálásomból és olyan kalamajkát jártam örömben, hogy majd felvettem a házat.

Hanem azután ki is tettem magamért a mezőn egy félóra múlva. Azt hiszem, felülmúltam az összes őseimet. Úgy ment minden gyakorlat, mint a karikaesapás. Pontosan végeztem mindent. Ha fekvésre kommandirozott, úgy vágtam le magamat a földre, hogy szinte nyekkentem. És a legnagyobb meglepetésemre a hatás nagyon mérsékelten mutatkozott. Egy pár komoly, kurta „jól van”, semmi egyéb.

Ez a fagyos modor zokon esett, de később rájöttem a nyitjára. Kötve hitt a komának. És nem hiába.

Annyit mondhatok, hogy ő jobban ismert engem, mint én önönmagamat. Meg voltam róla győződve, hogy visszaeső bűnös többé nem leszek. Ő pedig meg volt győződve, hogy az leszek. És neki volt igaza.

Egy napon más tájakra mentünk. Szép füves mező, luzerna-, lóhere-táblák váltakoztak. Az uram nagyon komoly volt s a nyári nap meleg fényében még a vezényszava is ünnepélyesebben hangzott, mint máskor. „Előre!”

Magas gyönyörűséggel kezdtem meg az én kedves galoppomat. Elnyulott testtel, felemelt fővel járnai a tánczot. Ennél pompásabb multság nem lehet a földön. De ime, az orrom valami illatot kap fel s én mintha kővé váltam volna, megdermedek.

Ah, hát ez az én hivatásom! Tisztába jöttem vele egyszerre. Félszemmel az uramra pillantva, láttam arcán a meg-

elégedést, a jóleső gyönyörűséget. Az első állás. Csak az első esők érhet fel ezzel.

Brrrrr! Két fogoly kirebbent. De az orrom még mindig friss szimattal volt tele. Brrrrr! Most három. Állottam mint a szobor. Brrrrr! A falka többi része.

Elég higgadtan viseltem magamat. Ámbár őszintén megvallom, hogy úgy az utólja felé lett volna egy esőpp kedvem néhányat ugrani utánuk. De a vezényszó harsányan felhangzott: fekdj! Egy kissé huzalkodva fekdtem le és édelegtem a lassan fogyó szimatban.

Gazdám megsímogatta a fejemet és megdicsért. Ez jól esett. Azután kerestünk tovább és én újra meg újra állottam.

Más állatnak, köztük természetesen az embernek fogalma se lehet arról, mit érezünk mi vizslák a vad szimatjánál. Felséges, túlvilági élvezet az. Mikor megdermed egész testünk, megáll a szívünk verése a kéjes gyönyörűségtől. Ilyenkor lehet mi tőlünk palermói püspök akárki. Csak Mahomed hívei érezhetnek ahhoz hasonló gyönyört a hetedik égben, az édesen bájos, harmattestű hurik között, rózsailatú dohányt füstölgetve csibukjaikból.

Nagyon jól éreztem magamat. Egy egész derült világ nyílt meg előttem, telve igaz örömmel, magas élvekkkel. Tehát vége az unalmas tanulásnak, az örökös hasalásnak, hívásnak, üres jövőnek-menésnek. Most már nem bántam, hogy vizslának teremtet az ég. Galopp-ütemben szelni a mezőt, felkutatva a vadat; hallgatni a puska dördülését; látni a szárnyast lepottyanni a levegőből; szemlélgetni gazdánk derült arcát, mikor pompás

erős pánczélját, amely persze nem igen szokott kitágulni. Ez a dolog az első évben nyolcszor vagy tizszer, a második évben ötször vagy hétszer és ha már fölseperedett, tehát az ötödik évtől kezdve, minden esztendőben egyszer esik meg vele. Ilyenkor a rák gyöngélkedő, beteges és tehetetlen. Visszavonul fészkébe és több napig böjtöl. Rá nemsokára leválik testéről a pánczél és puha, új köntös képződik alatta.

Erre a pánczél háti része fölreped, kettészakad és az állat nagy erőlködéssel és még nagyobb kínnal kibúvik a régi gunyából. A gyomrában levő rákszemek segítségével a rák teste lassankint növekedik, amíg tudniillik a pánczélja újra meg nem keményedik. Nem is hagyja el addig a fészket a tengeri rák, mert puha testét még a saját fajbéli rokonai sem szokták megkímélni és ha szerét tehetik, megtámadják és megesszik. A tengeri rák többnyire hallal táplálkozik, de azért megeszi a kisebb rákot, vagy kagylót is, melynek kemény héját erős ollójával könnyen szétmorzsolja. Sőt a tengeri sünt is megtámadja és tüskés bőrét fölprítva, kieszi belőle a húsát. A döglött halat jobban kedveli, mint az elevent. És ha olyan mennyiségre akad, amit nem bír azonnal megemészteni, lyukat ás a homokba és a fölösleges táplálékot beleásza. Ezt a

műveletet az akvárium látogatói gyakran tapasztalhatják. A homár húsa fehér, tömött és nagyon ízletes. Ezért azután rengeteg nagy mennyiségben halászszaak. Csupán Európában 5—6 millió darab homárt fogdosnak össze minden esztendőben. Legtöbbet fognak Norvégiában és Svédországban. Ennek a két országnak a homárkivitele közel két millió darabot tesz ki egy évben. Ebből Angliába visznek csaknem egy milliót és Hollandiába több mint fél milliót. A norvég homár-halászek többnyire eleve szállítják Angliába busásan jövedelmező portékájukat, még pedig dupla fenekű, tengervízzel telt könnyű vitorlás bárkákon. Legtöbb homárt fogyaszt Angolország. A Norvégiából és a Helgolandból importált mennyiségen kívül, magából az országból is rengeteg sok homár

kerül a nagyobb angol városok piacaira. Skótországból és a britt szigetekről százezrekre megy a Londonba szállított homár száma. Angolországban nagy medencékben helyezik el a kifogott rákot, a melyekben 50 ezer darab kényelmesen élél 1—2 hónapig, úgy, hogy mindig friss árút kaphat ott az ember. Ezek az úgynevezett homár-parkok. Hasonló parkokat látni még Norvégiában, Franciaországban és különösen Amerikában, ahol a homárhalászatot sokkal nagyobb mérték-

zsákmánynyal ballagunk hazafelé. Remek egy pálya. Csak hadd legyen palermói püspök, akinek tetszik.

Pedig hát csalódtam. Mert úgy látszik, hogy a csalódás nem csupán az ember életét kíséri. A vizsla számára is sütöttek ebből a keserű kenyérből.

Valami különös szímat ütődött az orromba. Ezt még nem ismertem, fogalmam se volt róla, miféle vadé lehet. Persze álltam mint a ezövek. Néhány másodperc múlva felpattan előttem egy négylábú állat és nyargal mint az istennyila. Én azt hittem, hogy nekem most legelső és legszentebb kötelességem az örült módjára futó vadállatot nyakonesípní. Utczu, vesd el magad . . .

„Feküdj!” Dörgött utánna a jól ismert hang. Na persze, azt a bolondot már nem teszem. Ilyen kitűnő alkalmat elszalajtani. Vágtattam szakadásig, de a távolság egyre nőtt köztem és az örült vad között.

Most a síp éles hangja is beleszólt a versenybe. Mint a kétségbeesés, mint a szemrehányás, úgy metszette a fületem. Itt baj van, gondoltam magamban és abba hagytam a futást.

Gazdám csak állott a helyén, mint az oszlop. Én pedig szaladtam vissza hozzá, de sokkal kevesebb buzgalommal, mint előbb a vad után. Már távolról vizsgálgattam az arezát és gonosz sejtelveim támadtak. Husz lépésnyiről már csak sompolyogva mertem közeledni; láttam jéghideg tekintetéből, hogy rossz fát tettem a tűzre.

Lábhoz parancsolt, lefektetett és lehordott kegyetlenül. Sokszor hangoztatta ezt a két szót: „pfuj nyúl!” Hát nyúl volt a bitang, akiért kikaptam. Ilyen keservesen szerzi ismereteit a

vizsla. De legfájdalmasabban esett, hogy nem folytattuk tovább a mulatságot, pedig a nap még jó magasan állott az égen. Vezetékre vett, egyre szidott útközben is, otthon meg bezárt a sötét kamrába. Egy tálka vizet tett elé, egyebet semmit.

A következő kirándulásnál megint nyulat állottam. Már a dutyiban eltökéltem, hogy nem bomlok utána. Ha nem szabad, hát nem szabad. Azután miért keserítsem azt a jó embert. De hát vizsla tervez, Isten végez. Kiszökik a csinos süldő, én megpillantottam és vesd el magad. Az első tapsi öreg legény volt, tehát azt gondoltam, hogy csakis a vén nyúl után nem szabad futnom, a fiatalságot azonban üzhetem bátran. Botor egy gondolat volt természetesen, de hát már amilyen telik egy kezdő vizslától.

Persze dörgött a „feküdj” megint és sivított a síp érczes hangja. Most már resteltem a dolgot és szégyenkezve sompolyogtam a gazdám lábához. A mulatságnak ismét vége lett. A szidásból még nagyobb porezió, a dutyiból egy órával több.

Néha összejöttem egy pár vizslatársammal. Különösen szerettem Bandi bácsit, ezt a komoly, méltóságos magatartású öreg urat. Pompásan tudta elbeszélni tapasztalatait, vadászati élményeit.

Egyszer, csak úgy odavetőleg, kérdezi tőlem:

— Ismered-e már a zsákot öcsém?

— Mi az urambátyám?

— Zsák, taeskö. Nem voltál még benne?

— Nem én.

— Akkor nem is tudod, hol lakik a magyarok istene.

Kértem, hogy magyarulná meg a dolgot.

ben üzik, mint Európa összes államaiban együttvéve. New-Yorkban, Bostonban egy-egy millió homárt esznek meg minden esztendőben. Ahol ilyen parkok nincsenek, ott a kifogott homárt nem szállítják el mindjárt, hanem lyukakkal ellátott, vízben úszó halasládákba gyűjtik. És csak akkor kerül rá a sor a szállításra, hogyha nagyobb mennyiség van együtt.

A homár nem tűri a hideget, azért a szállításnál ügyelni kell rá, hogy alacsony hőfoknak ne legyen kitéve, mert akkor könnyen elpusztul. A megfagyott homárnak a húsa nem ízletes. Nyáron a nem eleven homárnak a húsa néhány óra alatt megromlik. Az ilyen homárnak az élvezete könnyen megárt az egészségnek. Legízletesebb a húsa nyáron, tudniillik az ivás időszakában. Legtöbbre becsülik a húsának ama részét, amely a fejtorában van. Az ollójának a húsa jobb, mint a farkában levő. Igen nagy mennyiségben kerül a kereskedelembe konzervált állapotban is. A kifogott homárt azonnal megfőzik és levegőmentes bádogszelenczékbe rakják a húsát. Világhírűek a helgolandi konzervgyárak. Itt készítik az úgynevezett „korona-hummert“.

A tengeri rákot többnyire éjjel fogják, erre a czélra fűzfavesszőből fonott kosarakban. A mi tengerpartunkon is így fogják. A kosárnak a neve nálunk

„nassa.“ Ezekbe a homárfogókba döglött halat vagy tarisznya-rákot tesznek csalétek gyanánt. A homár csakhamar megérzi a csalétek szagát és a szűk nyíláson befurakodik a kosárba, ahonnan azután nem bír többé kiszabadulni. Nagy óvatosan szedik ki a kelepceből, mert az ollójával akkora erőt fejt ki, hogy könnyen kettészelheti az ember ujját. A kézrekerített ráknak az ollóját megkötik spárgával, nehogy a szállítá-

alkalmával egymást megsértsék vagy megöljék. Minőségre nézve legjobb a norvég homár. Utána következik a svéd, a helgolandi, az angol, a hollandi, meg a francia. A norvég és a svéd homár színe többnyire sötétbarna, a hollandié szürkés-kék, a francziáé hol világos-, hol sötétkék vagy sárgás-barna. — Akadnak azonban itt-ott olyanok is, amelyeknek a páncélja ró-

zsaszínű, piros, narancs-sárga, violaszínű és fehéres színű. A homár igen szapora állat s ép ez az oka annak, hogy a rendkívüli nagy

fogyasztás mellett sem pusztul ki a tengerből. De még a száma sem csökken. A nőstény

homár nyár derekán valami 20 ezer petét rak le. — A fark gyűrűin ágas, sertékkal ellátott láb alakú függelékek vannak, melyek a peték lerakására valók. A nőstény homár hű gondját viseli a petéinek. Farkát hol a napnak fordítja, hol beárnyékolja, hol pedig a

VII.
A 7-ik évben (1901) lelőtt szarvas agancsa.
Báró Born gyűjteményéből.

— Szívesen, de azután óvakodj tőle, annyit mondok. Én abban a szent meggyőződésben veszek majd búcsút az árnyékvilágtól, hogy a mi kétlábú állattársunk, az ember, sokat kíván tőlünk.

De minden kívánsága közt legbolondabb az, hogy ne szaladjunk a kipördülő nyúl után. Vajjon szeretné-e ő kelme, ha egy felsőbb hatalom megtiltaná neki, hogy a szoknya után fusson. És ha mégis teszi, ugyanabban az elbánásban részesülne, amiben mi. Én is a legnagyobb passzióval űztem a tapsit tanuló koromban. Korholás, korbács, nádpálcza, mind nem ért semmit. Egy kegyetlen nyúlhajsza után a gazdám kísérője nyakon csíp és bedug egy zsákba. Nem voltam egyedül, egy döglött nyúl is volt benne. El nem tudtam képzelni, hogy miért kerültünk mi együvé abban a feneketlen sötétségben. Nem sokáig kellett várnom. Amint be volt kötve a zsák szája, esili-puhi. Azt hittem, hogy egyetlen bordám se marad épen. Úgy elpáholva vizsla még nem volt, mint én. Hektor pajtásom a harmadik határban vadászgatott és hallotta az ordításomat. Nos, szerelmetes szép öcsém, ez a zsák. Tanácsos lesz meg nem ismerkedned véle, mert biz' Isten, fené egy portéka. Jusson gyehehára a feltalálója.

— Hát a döglött nyúl mit keresett a zsákban? — kérdeztem Bandi bácsitól.

— Emlékeztetőül, öcsém, hogy ne bolonduljak utána. De ezt csak a harmadik elzsákolás után tanultam meg.

— No én ettől nem tartok.

— Ugyan miért?

— Nagyon jó szíve van a gazdámnak!

— Lári-fári, öcsém; kihozzuk mi a türelméből olykor a jó öreg Istent is. Ezt el kell ismernünk.

Igazat kellett adnom a sokat tapasztalt öregnek, mert jó magam is nagyon sok bolondot cselekedtem. Hanem azért zsákba nem kerültem soha. Egyszer-kétszer megugrottam még a nyúl után, de azután végkép felhagytam vele. Ezt nem dicsekedésképen mondom, mert nem annyira az én érdemem, mint inkább a gazdámé. És mi türes-tagadás benne: a nádpálczáé.

Sokszor hallottam vadászatokon ezt a kifejezést: „jó vizslával vadászni élvezet“. Meghiszem azt. Hanem hát megfordítva is áll ám a tétel: „jó gazdával vadászni élvezet“. Mert szó ami szó, de be kell vallanom azt a gyöngeségünket, hogy a vezetésünkhöz érteni kell. Hányszor láttam olyan czifra harisnyás, kinyalt-falt stüssit, aki vizslája vezetésében butább volt minden négy lábúnál. Folyton szólítgatta, dirigálta, füttyült, sípolt örökké, kiabált, ordított úgy, hogy szegény pályatársam azt sem tudta, melyik lábára álljon. Sőt olykor egészen megbolondult az örökös kommandírozásban. Ilyenkor azután neki a csizmasarokkal és járta a „bitang, gyalázatos dög“.

Hát azt mondom, hogy a vizsla is jól válaszszza meg a gazdáját. Annak a sok káromkodásnak, ordításnak, dögnyözsének nem mindig a vizsla az oka. Sokkal jobban megérdemelné ezt a vadász úr a legtöbb esetben. Mert ha vannak vastag, hájfejű vizslák, vannak ám vastag hájfejű vadászok is. Ezek azt hiszik, hogy nekünk nincs lelünk, csak párak vagyunk. Hogy mink nem gondolkodunk, nem érezünk, nekünk nem fáj a szidás, a verés, a méltatlan bánásmód; hogy mi nem ismerjük az örömet,

fark függelékeivel friss vízzel öblögeti. A megtermékenyített pete fejlődése teljes hat hónapig tart. A kikelt lárvákat az anya egy darabig magával hordozza és ha véletlenül elszélednek, a farka alá tereli őket. A fiatal rákok híven ragaszkodnak a szülőhelyükhöz, sőt akkor sem távoznak el onnan, ha nagyra nőttek. A lárvák, amelyek csaknem szakasztott olyanok, mint az öregek, — tehát nem alakulnak át, mint a többi rákfélék, — ha elhagyják anyjukat, nagy sebesen forogva úszkálnak a vízben; a negyedik vedlés után, valami 30 vagy 40 nap múlva, elvesztik úszószervüket és leereszkednek a tenger fenekére, ahol azután ide-oda mászkálnak, akárcsak az öregek.

A homár csak az ötödik esztendőben lesz ivadékképes. Azért némely országban az öt évesnél fiatalabb homár fogását az állam szigorúan megtiltja. Sem Angliában, sem Franciaországban 20 cm.-nél kisebb homárt nem szabad elárusítani. Némely országban az ivás időszakában sem engedik meg a homárhalászatot. Skóciában június 1-től szeptember 1-ig, Helgolandban pedig július 15-től szeptember 15-ig tilos a homár halászata.

A tengeri rák igen szívós állat. Megesett például Amerikában, hogy vasúton való szállítás alkalmával valami hús darab homárt felejtettek egy vasúti kocsiban. A rákok két álló hónapig voltak a kocsiban és a mikor rájuk bukkantak, még mindig ép, egészséges állapotban voltak.

A homárt legújabban tenyészteni is szokták. Angliában és Norvégországban már nagy mértékben üzik ennek az értékes és drága ráknak a tenyésztését. Legtöbbet tenyésztenek azonban Amerikában. Néhány év óta a Neilson-féle költőkészülékkel tenyésztik a homárt. És az eredmény fölötte meglepő. Amerikában az első éveken nem kevesebb mint 100 millió homárt neveltek föl és telepítettek el ezekkel a költőkészülékekkel. A múlt esztendőben azonban ez a szám már

kétszer akkora lett. Legkivált Újfundlandban tenyésztik nagyban ezt a rákot, ahol most már majdnem minden öbölben vagy kikötőben találni Neilson-féle költőkészüléket.

A mi tengerpartunk hosszában is elég gyakran fogják a homárt. De persze nálunk vajmi keveset törődik az állam ennek az értékes ráknak a rendszeres és okoszerű halászatával. Tenyészteni is lehetne nem egy helyen. Hiszen tengerünk természeti viszonyai s tenger-mellékünk sziklás partja nagyon is alkalmasak a homár-tenyésztésre.

A magyar-horvát tengerpart csöndes öblöskéiben meglepő eredményeket lehetne elérni ennek a hasznos és becses ráknak a tenyésztésével. Így például a buccari-i zárt öblöt, amely csaknem szakasztott mása a homártermelő norvég fjordoknak, terjedelmes és nagy jövedelemmel járó homárparkká lehetne átalakítani. Es szintúgy a többi öblöt is, egészen le Carlopagoig, ahol a Neilson-féle költőkészülékekkel való tenyésztés bizonyosan ugyanazzal a sikerrel járna, mint akárcsak Újfundlandban. Ezzel azután nemcsak nagyot lendítenénk az amúgy is nagyon elszegényedett tengerparti népünk nyomorult sorsán, amely egyre nagyobb számban vándorol ki Amerikába, hanem magának az államnak a bevételei is jelentékenyen gyarapodnának.

Garády Viktor.

A magyar zoologusok működése.

A K. M. Természettudományi Társulat november hó 8-án tartott szakülésén elsőnek *Krécsy Béla* tartott előadást a bölények jelenlegi állományáról Észak-Amerikában.

Az észak-amerikai földművelésügyi ministeriumtól kapott értesítése szerint, bár a szám pontosan meg nem állapítható, annyi bizonyos, hogy az összes állomány nem tesz ki 1000 darabot. Hogy ennyire kipusztult ez az érdekes nagy

a bánatot. Példányképe volt ezeknek a vadászoknak az öreg Gyuri bácsi, az ő ménkő nagy karikásával a nyakában. No, amely vizsla ő hozzá került, annak a sorsa meg volt pecsételve. Rendesen sánta, sikot, meg félfarú vizslái vannak az öregnek. Oka mind-ezeknek természetesen a karikás. Ahol ő vadászott, hangos volt a mező. Egy pillanat nem sok, de ennyi időre sem állott be a szája. Közbe-közbe, változatosság okáért, iszonyú káromkodások, a karikás csattogása, kutya-sivalkodás. A műtét alatt az öreg úr arca vörös volt, mint a rák, halántékán kidagadtak az erek, „hű társa” pedig kilógó nyelvvel, eldőlvé pihegett a tarlón. Néha úgy kellett fellocsolni a félig holt állatot, ha víz akadt a közelben. Ha víz nem volt, izzadságát törülgetve, szuszogva várakozott az öreg, míg Lord kiheveri a kenést, azután sántikálva, félig letört farral adják át magokat a vadászat gyönyörűségeinek.

De Lord is kifogott ám az öreg úron, mikor szokásait és esontos kezének a járását kitanulta. Rendesen nézeteltérés volt köztük, mihelyt mérges hangon magához hitta Lordot. Ez azt jelentette az öreg úr szerint, hogy „kedves vadásztársa” hibát követett el, amiért lakolnia kell. Lord más nézetben volt és nem ment, hanem biztos távolságban lefeküdt. Az öreg úr elkezdte szép, nyájas szavakkal esalogatni: „Lordoeskám, kis kutyám gyere, ide gyere”. Lordoeska hallatlanná tette. Ekkor az öreg úr csendesen megindult Lord felé, folyton hivatgatva és az újjaival esettengetve. Lord felkelt és tíz lépésnyivel tovább kullogott. Ez így tartott néha egy félóráig is. Hasztalan volt minden édesgetés, hízogó, nyájas szavak; mihelyt az öreg úr közeledett, Lord ugyanannyira távolodott. Végre azután dühbe jött, lekapta a ka-

rikást és mint a fergeteg, káromkodva rontott Lord felé, hogy majd nyakon esipi. Csakhogy Lord se volt ám rest, vesd el magad. Neki a határnak. Olykor csak másnap, vagy harmadnap találkoztak otthon.

Nem irigylem a sorsát annak a pályatársamnak sem, amelyik a vitéz Makkabeusok utódja kezére kerül. Ez az újdonsült híve Nimród ősapánknak még csak nem is konyít a vizsla vezetéséhez. De mivel a fiatal báró nagy kedvelője a vizslának, hát természetesen neki is szerezni kell egyet. Mód nélkül szeretné, ha ingyen juthatna hozzá, de ez hosszas szimatolgatás után sem sikerül. A kitanított vizsla pedig drága; négy-öt mázsa gyapjut vehetne az árán. Erősen alkuszik, tőri az árát, mert érthetetlen számárságnak tartja, hogy a fiatal báró az első szóra kidobott négy darab százast egy vizsláért. A vágott farkú Káro az övé. Új rajta minden, a karlsbádi bergsteigertől kezdve a fajtollas kalapig. Gyönyörködve nézeget végig-hosszig magán s nem esekély önteltséggel szedegeti a bergsteigert. Vadászat! Milyen új, milyen szokatlan valami. És mennyire úrias! Ez tetszik neki legjobban. A vadász-czimborák lopva gyakran összepislantanak. Főként a két czingár lábszár van kitéve a kujon tekinteteknek. Veszedelmesen hasonlítanak a lőshöz.

Ő is figyel és nézeget, hogyan hordja más a puskáját. Szeretné eltanulni a legelegánsabb puskahordást. Leginkább a fiatal bárót majmolgatná. Ennek a könnyed, elegáns járása tetszik neki legjobban. De az eredmény úgyszólván semmi.

Káro húzni kezd. Vajjon mit akarhat az a kutya és ő most mit tegyen? A távolabbi szomszéd füttyent a saját kutyájának

emlős, annak oka a már mérszárlnak nevezhető vadászat volt, melyet igen sokan szabadon űztek. Most már törvény által van védve az állat, de kimulását alig lehet megakadályozni. Szelidítése nem sikerült s fogságban nem szaporodik.

Az előadás kapcsán *Dr. Horváth Géza* felemlítette, hogy Lithvániában s főleg a Kaukázus északi oldalán még meglehetősen számban él a bölény s az állomány körülbelül 7—800 drbot tesz ki. Ezeknek vadászatát is tiltja a törvény.

2. *Dr. Bálint Sándor* „Az idegrendszer vezető elemei az Arthropodák-nál“ czímen tartott szabad előadásában nagy vonásokban ismerteti az idegrendszer szerkezetére irányuló kutatásokat a múltban s azután áttér a jelenlegi ismeretek változására.

Jelenleg két irány követőinek felfogása áll homlok-egyenest szemben egymással. Az egyik a nevron-theoria, melynek alapjául a *Golgi* chróm-ezüst módszerével előállított készítmények szolgálták *Ramón y Cajal*-, *Retzius*-, *Lenhossék* és másoknál, de amely készítmények az idegrostok és dúcsejtek szerkezetétől egyáltalán semmit sem tárnak föl a kutató bűvárok előtt. A nevron-elmélet szerint minden egyes dúcsejt a hozzátartozó nyúlványokkal együtt teljesen önálló, független egységet alkot s csak kontaktus útján jutnak egymással összeköttetésbe. Kifejti ezen felfogás téves voltát, mely a módszer tökélytelenségén alapszik.

A másik irány, melynek megalapítója *Schultze Miksa* volt s jelenleg *Apáthy István* az, ki kétséget kizárólag tudta bebizonyítani a *Schultze*-tól inkább postulált, mint biztosan látott vezető elemeit (a primitivus fibrillumokat) az idegrendszernek, melyek szerinte sehol sem végződnek, hanem egy összefüggő, sehol meg nem szakadó hálózatot alkotnak az idegrendszerben és az érzékszervekben. Ismerteti a primitivus fibrillumok tulajdonságait s megjegyzi, hogy tévednek azok (pl. *Bunge*), kik vázrészeknek tartják, mert bizonyos kezelés mellett a többi idegalkatrészekkel szemben nagyon ellentállónak mutatkoznak. Legközelebbi bizonyíték a primitivus fibrillumok vezető volta mellett az, hogy az érzékszervek sejtjeibe is behatolnak s ott hálózatot alkotnak, holott az idegrostok többi alkatrészei mind elmaradnak.

bizonyosan azt kell tenni neki is. Megeselekszi. De Kárónak van annyi esze, hogy nem hallgat rá. Dühbe jön, mert az mégis halhatatlan, hogy egy százhusz forintos, kétszáznegyven koronás kutyába se vegye az ő fütyténtését; hozzá rohan és az egy forint ötven krajczáros, három koronás új korbácesal végig húz Kárón. Brrrr! A fogoly-falka nagy cserregés, csattogás közt kirebben. Lövésről természetesen szó sem lehet. De Káro szálnalmas pillantást vet az új gazdára, mintha mondaná: óh te jámbor!

Ezzel a Káróval történt, hogy egy vadászon megette az ebédre hozott kövér libamáját. Ezért félig agyonverettétvén, a gazdája azon tűnődött, vajjon mennyit adnak a bőreért.

Kedves emlékeim közé tartozik az ebéd valamely árnyas fa tövében. Mások nagy kedvetlenül oda dobtak egy darabka kenyert a Hektoroknak és Misseknek. Az én gazdám gondosan felaprította és papiroson tette előmbe; legtöbnyire volt a kenyérke közt valami ízesebb falat is, túró, sajt héja, vagy más efféle. Néha a kalapjában hozta a vizet számomra, ha másként nem juthattam vízhez. Ez a kedves gondoskodás és figyelem nagyban növelte önérzetemet és nem tagadom, hogy nem kevés büszkeséggel tekintettem végig pályatársaimon.

Most már öreg vagyok, azt sem tudom mikor rántják ki alólam a pokróczot. De azért, ha gazdám a fogashoz nyúl, puszkáját, táskáját a vállára akasztja, visszanyerem ifjuságomat és fürgé kedvvel lépkedek mellette a mezőre.

Óh isteni, óh felséges vadászat! Van-e hozzád fogható gyönyörűség a földtekén? Emlékeid itt rajzanak előttem, elkísérnek síromba is. És esontjaim megmozdulnak, fürgé lábaim készen lesznek a galoppra, ha meghallom odalent a vezényszót:

„Előre!”

Bodon József.

A fibrillumok az eddigi vizsgálatok szerint legvastagabbak a férgéknél, legvékonyabbak az emlősökénél és itt sokkal számosabbak is. Az Arthropodáknál hasonlóak az emlősökéhez. Ismerteti a dúcsejtek valószínű feladatát a *Kupfer-Apáthy*-féle fölfogás szerint (áramindítók) és a *Bethe* végezte kísérleteket a *Carcinus*-on, melylyel be akarta bizonyítani, hogy a dúcsejteknek csak tápláló szerepük van.

Fejtegeti, hogy a dúcsejteknek csakugyan áramindító és földolgozó szerepe van, amint ezt *Apáthy* véli. Emellett bizonyít a bogarak egyes testtájainak nagy önálló életképessége s a rájak jellemző életműködések végzése még a test megfelelő földarabolása után is kellő kezelés mellett.

3. *Krenedits Ferencz* ministeri fogalmazó az *Állatok regevilága* című munkájának záró-fejezetéből: a *Rovarok regevilágá*-ból olvasott föl néhány részletet. A fölolvás részben azokat az érdekes vonatkozásokat fejtegette, amelyeket a rovarok világáról az antik mitológiában, a nép-mondákban, közmondások és népköltésben talált a hagyományokban.

5. *Dr. Entz Géza* elnök bejelenti, hogy az önálló zoológiai folyóirat ügyében kiküldött bizottság előbbi beadványát egy részletes költségvetéssel kiegészítette s azt a Természettudományi Társulat Választmányához benyújtotta.

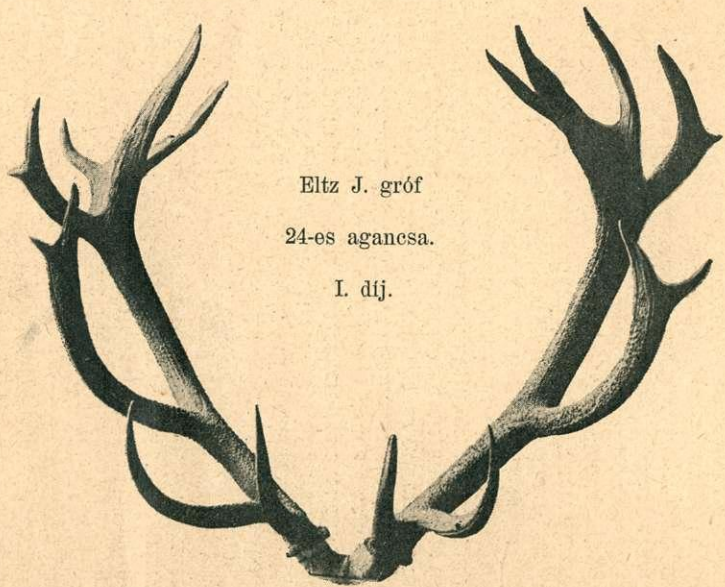
—82.

Megfigyelések.

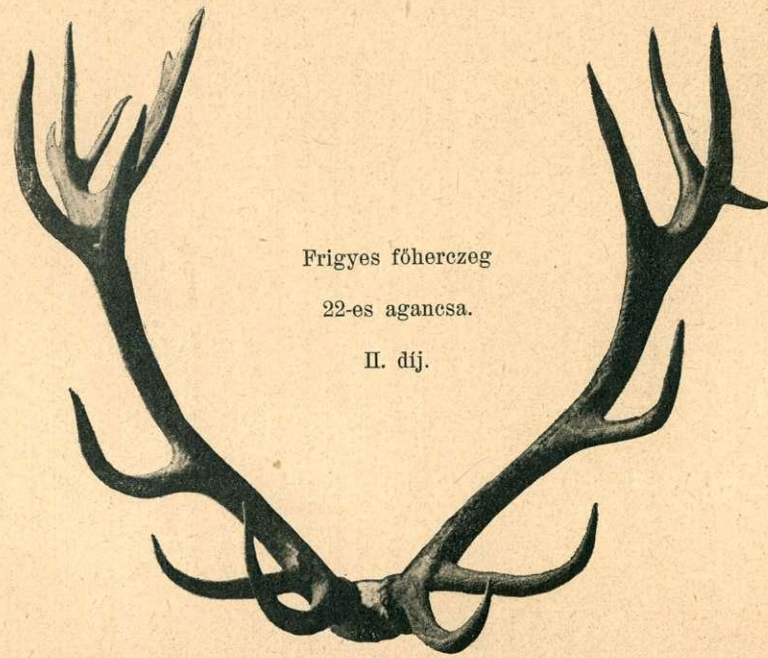
T. Szerkesztőség! Az alábbi eset folyó évi augusztus hónapban Kassán történt, ahol akkor a „császár kenyérét“ ettem. Egyik budapesti kollégámmal a kantinba mentem, melynek ajtájában érdekes látványosság kötötte le figyelmünket. Egy himveréb s egy egér viaskodtak életre-halálra. A veréb erősebb volt s csőrével addig vagdosta a kimerült egeret, míg annak hátáról s ágyékáról a hús levált. Kollégám elriasztotta a szárnyas gladiátort, aki az akáczfán nagy cserregéssel fogadta a pajtások hódolatát. Odébb álltunk. A kis inkvizitor újból lejött, a küzködő egér fejére néhány ütést mért, azután zajongva fölszállt ugyanazon akáczra s hosszú ideig gyönyörködött a legyőzött áldozatban.

Egy másik érdekes eset adta elő magát nálunk (Kassán) f. évi május havában. Előrebocsátom azt, hogy a Poprád alsó völgyében, valamint egész Szepesben nem található szarvas, kivéve azt a néhány példányt, mely a Coburg hercegi területéről átkerangol a határon. Kivételt képeznek a javorinai s landoki vadaskertek is. — Két ismeretlen kopó, honnét, honnét nem, két szarvasbikát hajtott. A kifáradt állatok nekimentek a Poprádnak s a vízben szembeszálltak a csaholó kutyákkal. A nagyobbik bika, egy szép 12-es, fölhasította az egyik kutyát, azután újból nekiiramodott az erdőnek, követe az egyik kutyát. A másik, egy fiatal, villás bika, kimerülten megmaradt a vízben. Egy arra menő tót asszonynak megtetszett a szép „tinó“, nyakára csavarta kendőjét s magával vonszolta a kimerült állatot. A bika követte az asszonyt s a legközelebbi réten megkötözték a pásztorok. Így került hozzánk a ritka állat, elneveztük „Jancsi“-nak. Az elővigyázatlan kezek s a dúrva kötél feltörték a lábait. Gyógyítottuk, beczéztettük s az ápolás mellett behegedtek sebei. Jancsi a fogságban megszeliődött; 2 hét múlva levetette villás agancsát és csinos 10-es fejdísz nyert. Megbarátkozott a lovakkal, tehennel s velők egy jászolból abrakol. Ismeretséget kötött a disznókkal is, a vályuhoz is ellátogat, hogy oldalba vágjon egy-egy tolakodó kocszát. Legjobb pajtása a csikó, hanczurozás közben csupa kedvtelésből átugorja; próbálja azt a csikó is, de eredménytelenül. Csak az asszonyt, szabadságának elrablóját gyűlöli, nem is tanácsos szoknyás személyeknek közelébe menni. Most októberben felébredt benne is a „bika“-vér. Ápolóit kivéve, mindenkinek nekimegy, csupán négy lábú pajtásait nem bántja. Honnan került e vidékre? A landoki főerdész kijelentette, hogy a kárpátalji, hercegi vadaskertekből nem való. Bizonyára Gömörből tévedt hozzánk. Máskülönbelen helyszüke miatt eladó a „Jancsi“. — Szepes-Gnézdán, 1901. évi okt. 22-én.

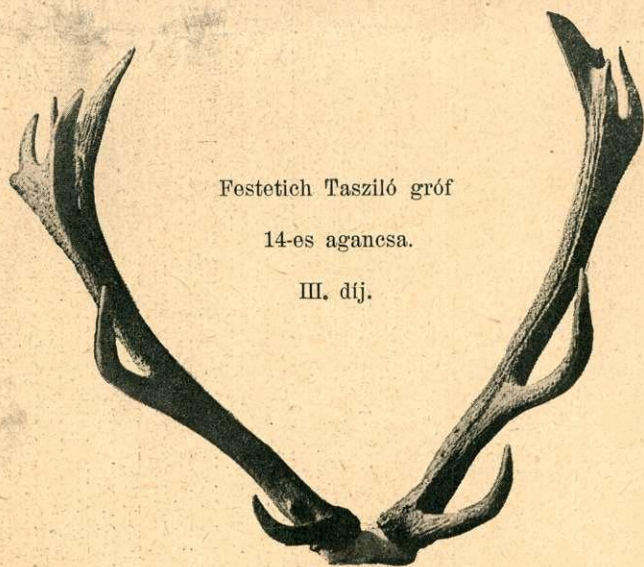
Jurán Vidor.

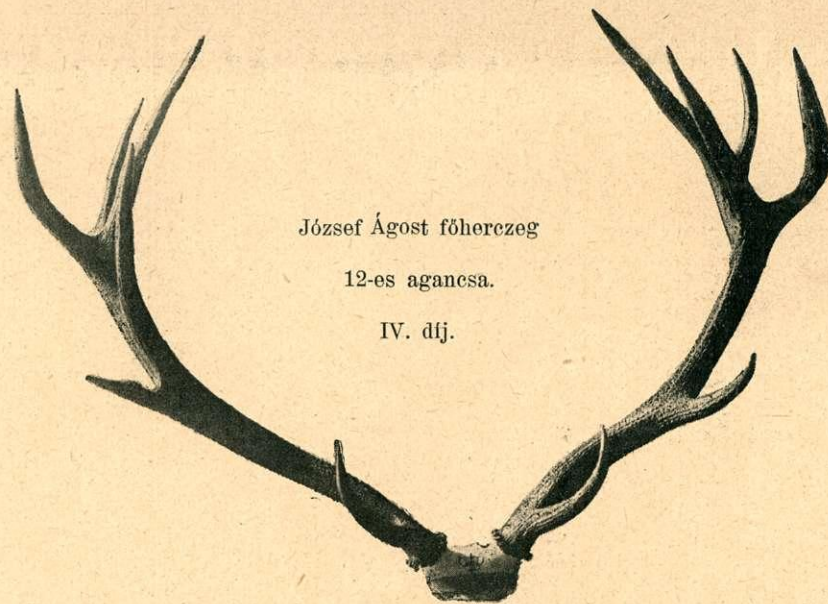
Eltz J. gróf
24-es agancsa.
I. díj.

Frigyes főherceg
22-es agancsa.
II. díj.

Festetich Tasziló gróf
14-es agancsa.
III. díj.

József Ágost főherceg
12-es agancsa.
IV. díj.

Az idei budapesti agancskiállítás négy legjobb agancsa.

Az osztrák-magyar államvasút-társaság erdeinek szarvasokkal való betelepítése.

A hazánk délkeleti csúcsát elfoglaló Szemenik-hegység Krassó-Szörénymegyének azon részéhez tartozik, melyben a szab. osztr.-magy. államvasút-társaság 250,000 holdat kitevő birtoka fekszik. E roppant területből körülbelül 150.000 hold, egy majdnem megszakítatlanul kiterjedő, kitűnőleg kezelt erdőséget képez, mely déli irányban Új-Moldovánál egész a Dunáig nyúlik le. A Szemenik a középhegység jellegével bír és legmagasabb csúcsa, a Szemenik, melytől a hegység is nevét nyerte, 1449 méterre emelkedik a tenger színe fölé. A hegységet gazdag bükk, — alacsonyabb részein tölgy — és magasabb helyein a bükk közé beszórt tölvelekkel kevert vegyes állományú erdők koronázzák. A Karas, Néva és Berzava folyók e hegyekből erednek, melyeknek egyéb völgyeiben is pisztrángot tápláló számos hegyi patak esörgedez. Nagy kiterjedésénél fogva vannak erdőrészei, melyeket majdnem őserdőknek lehetne nevezni, mert a községektől, városoktól távol esvén, óriási fái közé csak ritkán véved egy-egy ember és ez is csak azért, hogy a vadorzást gyakorolja. Vaddisznó, őz, nyúl, farkas, róka, vadmacska, borz, vidra és a menyétek több faja, szárnyas vadakból a császármadár, az erdei szalonka és a községek közelében a fogoly rendes lakói e hegységnek. Fácánt nem tenyésztenek, a siketfajd pedig nem fordul elő. A vaddisznók között óriási példányok találhatóak és 200 kilós példányok is kerültek már terítékre. A Resiczától alig 2 órányira fekvő Komarnik nevű erdőrészben egy, évekkal ezelőtt farkasokra tartott hajtóvadászaton egy nap alatt 5 farkas és egy vadmacska esett zsákmányul. Medve nem tartózkodik *rendesen* ez erdőkben, de a karánsebesi és a kornyarévai havasokról és Herkulesfürdő vidékéről nagy ritkán eltéved ide egy-egy medve is, melyet azonban csakhamar le is puskáznak. Egy negyed század előtt két medve lövetett a Szemenik-hegységben és pedig egy példány Ferenczfalva, a másik pedig Kuptore község határában. Talán egy századdal visszamenve, az 1889-ik évig szarvas csak akkor látott e vidék, midőn erős tél idején a Duna befagyván, a befagyott Dunán Szerbiából a ma-

gyar oldali erdőkbe váltott át egy-egy példány, ami szigorú tél idején még ma is megtörténik. Az ilyen kóbor szarvasok csak ritkán jutnak vissza a szerb oldalra, mert amint feltűnnek, megindul rájuk a hajsza és rendszeren el is ejtetnek. De kétségtelenül bizonyos, hogy korábbi időben, talán a XVIII. század végéig a szarvas állandó lakója volt a Szemenik-hegységnek; azonban midőn az úgynevezett határörvidék szerveztetett, midőn a határon fekvő községeknek minden fegyvertfogható férfi lakosa lőfegyverrel is bírt és az erdők is a községek tulajdonát képezték, vadászni pedig minden időben és mindenkinek szabad volt, akkor ütött itt a szarvas végórája is.

Hogy a szarvas e vidéken az ősidőkben a barlanglakó emberrel együtt élt és ennek vadászattárgyát képezte, ezt csak azért említem fel, mert vagy másfél évtizeddel ezelőtt a Német-Bogsántól fél órányira fekvő Kolezán nevű mészégető-telepen, ahol egy kisméretű természetes barlang is van, egy serpentin-út csinálása alkalmával ócserepekkel együtt szarvasagancsból készült számos szerszám és eszköz került felszínre, melyek annak idején a magyar nemzeti muzeum birtokába kerültek. Hogy az igazi vadászembert, ki e vidékre vetődött, méltán lehangolhatta a tudat, hogy e terjedelmes és a szarvas tenyésztésére oly alkalmas nagy rengetegek e fejedelmi vadat nélkülözték, azt talán mondanom sem kell. Elég az hozzá, hogy a vasúttársaság intéző körei végre elhatározták, hogy a szarvas betelepítik. Ez, Rónna Antal társasági elnök idejében, 1889-ben végre tetté is vált. Ez év márczius havában az Érczhegységből 1 hatos, 1 csapos, 3 suta, 1 üsző és 1 borjú lett Ferenczfalva határában, egy 200 holdas bekerített területen szabadon bocsájtva. A zárt terület több évig fentartatott, míg végre több évvel ezelőtt a kerítések eltávolítottak. Ma a szarvasállomány — az erdészek és kerülők becslése szerint — 150 darabra tehető és ha egyes példányok néha átváltak is a társaságával határos kincstári erdőkbe, azért a szarvasok nagy része mégis hű marad a telepítési helyhez; mert míg ott nem ritkán vadorzók leselkednek rájuk, addig a társaság erdeiben úgyszólván idilli életet élnek. Rendes vadászat felette ritkán és majdnem kizárólag csakis akkor történik rájuk, ha Budapestről, Bécsből, vagy a megye székhelyéről valamely magas rangú vagy állású vendég érkezik,

kitől a társaság egy-egy szarvast nem sajnál. A szarvasok betelepítése óta, tehát 12 év alatt csupán 5 drb esett a megengedett vadászatok zsákmányául, egy drbot pedig, egy sutát, a farkasok téptek szét. A társaság jól őrzött erdeiben vadorzók nem igen garázdálkodnak, de a határos községi és kincstári erdőben (mely utóbbiaknak erdő-őri személyzete a vadorzás megakadályozására rendszeren kevés is) a vadorzók már szabadabban mozognak és valószínűleg nem is mindig eredmény nélkül.

Merkl Ede.

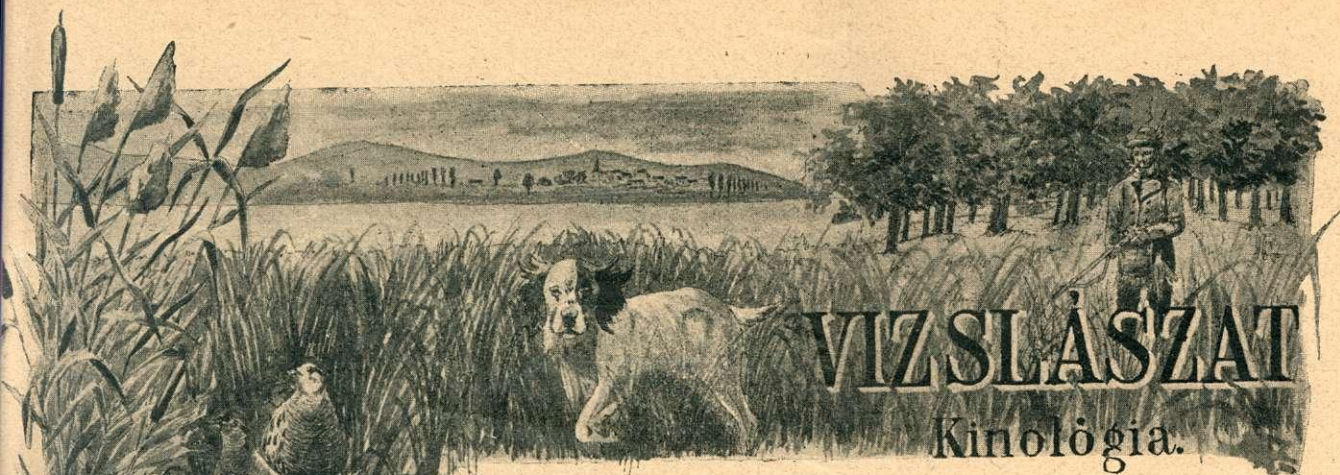
Vadászati és zoológiai kiállítás.

November hó 3-án nyílt meg a Parthay Géza által rendezett s gróf Zichy Jenő elnöklete alatt álló vadászati és zoológiai kiállítás a budapesti városliget fővárosi csarnokában, mely a fenyőgalyakkal ügyesen, sok izléssel díszített helyiségekben tetszetős elrendezésével és meglepő tartalmasságával tűnt fel s mai napig állandóan nagy látogató közönséget vonz magához.

Terünk nem engedti, hogy a kiállítással tüzetes részletességgel foglalkozzunk, de azt eleve kijelentjük, hogy a körülményekhez képest ez a kiállítás minden tekintetben igen sikerültnek mondható s elismerésre méltó törekvés, céltudatosság és szervező képesség jellemzi egész összességét. — A kiállított tárgyak közül különösen a következőket emeljük ki: Az előteremben Ó Felsége mellszobrá alatt Csik Imre által kiállított igen szép medvebőr kerül el, míg a falakat csinos őzaganec-trofeák díszítik. Az előteremben láthatók továbbá Zichy Jenő grófnak a Kaukazusból származó remek őzaganecsei s az általa kiállított vízi-szarvasok is, továbbá ugyanitt vannak egy üvegszekrényben elhelyezve a Fónagy József vizslái által nyert versenytárgyak, serlegek s egyebek; míg a belső kisebb teremben az Almássy-féle gazdag gyűjtemény látható. — Itt látjuk még ugyancsak Almássy György doktornak Közép-Ázsiából származó remek agancsgyűjteményét. — A teremnek szemközt lévő sarkában Brix Rudolf bécsi czég állított ki szarvas- és őzaganecsből készített papirkosarakat, széntartót, fegyvertartót s más csinos kisebb czikkeket. A nagyterem baloldali sarkán érdekes látványt nyújtanak a Lendl Adolf dr. intézete és zoológiai laboratóriuma részéről versenyen kívül kiállított biológiai csoportok, borszesz-készítmények s az intézet kiadásában megjelenő lapok és könyvkiadványok; és itt különösen meglepi a szemlélőt egy névjegytartónak szánt impozáns medve (az intézet által készítve). — Lendl kollekczióját követőleg a nagyterem baloldali falán s ez alatt Born Frigyes báró, Hollósy Ede, Szentiványi Árpád, Feszi László stb.-nek szép szarvas-, őz- s dámvad-agancs-kiállítása mellett különösen a Ghyczy-család értékes gyűjteménye kelt általános érdeklődést, mely meglepő agancs-abnormitásokból, őzaganecsből, vadbőrökből, orvvadászoktól elvett fegyverekből, az illető vadászterületnek helyszínrajzából s több érdekes vadászati fényképfelvételből és felszerelésekből áll. Ugyanott ágaskodik egy hatalmas medve, mely karmaiban az uradalomban (Fiume-Modrus megyében) téli vadászatok alkalmával czélszerűen használt hócipőket és talpszánokat (ski) tart. — A vadászati fegyverek s eszközök csoportjában sok nézője akad Wartha Vincze dr. régi fegyvergyűjteményének, mely a lőfegyverek fejlődéstörténetét teljes egészében szemünk elé tárja s mindenféle szerkezetű, igen szép s értékes darabokat tartalmaz és ezenkívül különféle czélra szánt vadászszerszözöket, melyek közül a kőkorszakbeli dárdá-hegytől kezdve a lőpor-szarúig s az újabb időkig mindenféle eszköz van képviselve, még a ma is használatos bőr „sőréses peisli“ is! — Igen érdekes a gödöllői udvari vadászati hivatal által kiállított orvvadászfegyverek gyűjte-

ménye és Storcz Máttyás udvari vadász, a rettenthetlen vadorzó-fogó s páratlan dúvadirtónak okmány- és érdeméremgyűjteménye is, melyekkel a vadóvás érdekében az udvari vadászterületen tanúsított kiváló és elismerésre méltó tevékenységeért tüntettetett ki különféle alkalmakkor. Ugyanennek a teremnek jobboldali falán s illetve az alatt láttuk egy bécsi czég termeszetráji intézetéből kikerült készítményeket, továbbá a Schroll J. brünni czég csinos domborművű madárképeit s készítményeit. — A terem hátsó részében vadászati felszerelések, czélszerű ruhák s eszközök, vadhívók, csapdák, vastörök, képek, folyóiratok, sikerült pillanatnyi fényképek, optikai tárgyak (vadászlátások etc.), továbbá egész tömeg agancs, kitömött madarak stb. stb., továbbá a csarnokon kívül a szabad ég alatt ritka szép különféle fajú élő fáczángyűjtemények, vadaskerti kerítések és hálók vannak kiállítva. A sikerült kiállítás nagyszabású baromfi-, galamb- és nyúlkiállítással van egybekötve. Végül megemlítjük, hogy a jury birálatát már megejtette és igen elismerésre méltó tapintattal járt el tisztében. A bíráló bizottság tagjai voltak Dr. Wartha Vincze min. tan. elnöklete alatt: koltói gróf Teleki László, Saárossy-Kapeller Ferenc min. tan., Dr. Lendl Adolf orsz. képviselő, Dr. Uhryk Nándor, Csik Imre, Ballay Bódog, Fónagy József, Dr. Gorka Sándor és Parthay Géza kiállítási igazgató.

A komondorról. (Felelet.) A komondor faji jelényei Hanvay szerint a következők: „*Testalkata*: erős, arányos, tömör annélkül, hogy esetlen lenne. *Vállmagassága*: 70 és 90 centiméter között váltakozik. *Szőre*: nem lompos, (ilyenné csak a teljes gondviseletlenség teheti, vagy ha ilyen, az hibás) finom, tapintatra félpuha, ruganyos, fényes s a test minden részét fedező. A *fej szőre* az orron rövid és síma. A *homlok* röviden hullámos, de nem göndör. Némelyek azt kívánják, hogy a szemeket fedje. Én a magam részéről ezt határozott hibának tartom. A szemnek nyitlnak kell lennie, az ezt fedő göndör szőr, mely a fajnak különben nem épen barátságos, de nyílt, jellemének megfelelő tekintetét zordonná teszi, nézetem szerint pinesteresztetés következménye. A koponyától a derék mintegy közepéig, valamint az első lábszárak felső részén hullámos, a hát közepétől hátrafelé símább s hosszabb, hullámzatossága csak a szőr vége felé megengedhető (olyformán mint a magyar juhnál) s innen a símább kinézés. Ha ez a hátsó lábszárakra kissé lehullni látszik, megjárja, de nem épen szükséges. A *nyak*: rendkívül erős, nem hatványos, de nem is egyenes, hanem félvezett. Pillengő legfeljebb csekély mérvben tűrhető. A *koponya*: széles, de nem erős ívezetű, habár laposnak lennie nem szabad. A *homlok*: széles, közepén mérsékelt bemélyedéssel, mint p. o. a pointernél. A *szemek*: jó indulatú kifejezésűek, közép nagyságúak, nem túlmélyen fekvők, színre barnák. A *fülek*: magasan fekvők, de símán a pofacsonthoz simulók, teljesen rövid szőrrel fedve, szélesek, kurták és alul oválisak. Az *orr*: nem túl hosszú, föltűnően erős, az orrlükig egyenlő széles. A hegyén tömpén levágtott. Orrhegy koromfekete. Az *ajak*oknak nem szabad fityegni; de az alsó állat jól kell fedniök s mintegy rojtosnak szegélyezve lenniök. Ezen szegély sötétbarna vagy fekete színű. A *szájpadlás* fekete, mint a settereknél. Az *állkapc*záraknak egymást teljesen fedniök kell, így a fogsoroknak is. Előre nyuló felső fogsor, mely elrontja az orr tömpejét, határozott hiba. Az *első lábszárak*: oszlopszerűen egyenesen állók, mint a pointernél; erős csontúak, rendkívül izmosak. A *lábfejek*: kerekded hosszúk, az eb az egész talpon lépjen fel. A *lábújjak*: teljesen záruljanak, mint p. o. a pointernél. A *karmok*: mint a medvééi. A *mellkas*: széles, erőt kifejező, de nem előre kidomborodó és nem is lapos. A *bordák*: erőteljesen ívezettek. A *vesetáj*: mennél rövidebb a bordák s a hátsó lapoczka között. A *fark*: hosszú, inkább egészben lefelé hordva, végén kissé felfelé hajolva, de nem görbe. *Szőre*: hosszúhullámos. *Színe*: hófehér. Én minden más színt hamisnak tartok; habár sokan a farkasszürkét megengedhetőnek vélik.“ — s.

A monostorszigeti vizslaverseny.

(Folytatása és vege.)

„A versenyek részletes lefolyása a következő:

I. Kölyök-verseny.

1. összevetés:

Jobbról: *Kedves*, tv. pointer (vezeti br. *Dewitz Ottóné*).

Balról: *Rick*, tv. setter (vezeti *Bárczy István úr*).

Indulásból mindjárt szépen áll és droppol

Kedves. Tovább menve, Rick előtt jelzés nélkül elszáll egy csapat fogoly, Rick droppolva nézi. Majd Kedves pompásan jelez; de a tarlóban a foglyok nem tartanak ki, felszállnak s Kedves pompásan droppol s kap 3 jó pontot. Most Bárczy előtt kiugrik egy nyúl, Rick meglátja s droppol. Rick egymásután két nyulat is áll, azután droppolva nézi; azután szépen állott egy fázánt; hibája pedig az volt, hogy egy nyúl után megugrott. Kedves pompásan jelzett, különösen egy alkalommal s többször utánhúzott kitarlóan; majd a foglyok felszállásakor pompásan droppolt, mely jótulajdonságaiért ép oly elismeréssel voltak iránta a bírák, mint ahogy megbüntették ama csekély — nézetünk szerint inkább csak látszólagos — appellhiányért két rossz ponttal, amelyet némelykor — talán a nagy szél miatt — elárult. — Végeredmény: hogy Kedves maradt fel ezen összevetésből + 4 jó ponttal a további küzdelemre.

II. összevetés:

Jobbról: *Rock*, tv. setter (vez. *B. úr vadásza*).

Balról: *Treff*, tv. pointer (vez. *Lakatos K. úr*).

Mindkét eb s főleg Treff pompás készültséget mutatott mindjárt az elindulás után. Treff szépen állt nyulat; Rock ugyanígy egy csapat foglyot, azután droppolt. Nemsokára Treff szépen húz fogolyra, a fogoly ekközben felszáll s Treff droppolva nézi. Egy kis fenyvesültetésben mindkettő rátalál egy elszéledt fogoly-csapatra és pompásan állnak; a foglyok felszállása után pedig droppol mindkettő. Treff még szépen állt egy fázánt, szépen utánhúzott s amint az felszállt: droppolt. Ha a chance-ok eddig talán egyenlők lettek volna is: a szerenése csakhamar Rock javára döntött, mert ez utóbbi a még ki nem keresett füvesültetésben nyúlra akadt, azt szépen megállta, majd a nyúl kiugorván, droppolva nézett utána, — minélfogva Rock + jó ponttal felmaradt a további mérkőzésre.

III. összevetés:

Jobbról: *Back*, tv. setter (vezeti *Bárczy István úr*).

Balról: *Rick*, tv. setter, mint erővesztő (bye), (vezeti *B. úr vadásza*).

Az elindulás után Back mindjárt áll egy nyulat és amint az felugrott, „down“-t csinált; majd hosszan húz egy fogolyra, vezetője azonban a bokrok között nem látván működését, visszahívja, mire Back parirozván, amint visszafelé fut gazdájához: föltreppen a keresett fogoly s elszáll, Back pedig ismétli a szép „down“-t. — Így viselkedik mindvégig, folyton exzellálva a „down“-ban, de nézetünk szerint kevés ambíciót mutatva a keresés-

ben, minek egyik oka lesz az is, hogy igen kurta keresésre idomított, helyesebben mondva: agyondressziroztatott. Egészben azonban a jónak, mit tőle láttunk, ez csak igen halovány árnyoldala, mert a bye ellenében + 10 jó ponttal ő maradt fel a további küzdelmekre.

IV. összevetés:

Balról: *Back* tv. setter (vezeti *Bárczy István úr*).

Jobbról: *Kedves* tv. pointer (vezeti br. *Dewitz Ottóné*).

Az indulás után mindjárt konstatálható volt, hogy mindkét ebnek kitűnő orra van s hogy Back appellje — legalább látszatra — teljesebb. Elsőben is Back talált vadat s szépen húzott rá, majd röviden állt fogolyra s amint az felrepült, szépen droppolt; Kedves is talált vadat s ugyanezt csinálta fázánra, azzal a különbséggel, hogy ez utóbbi vagy 30 lépésre pompásan utána is húzott, miáltal több jó pontot csinált. Tovább menve, Kedves megáll, egy foglyot talál és ismét pompásan droppol. Most Back áll szépen; Bárczy körüljárja a gazost s kiröpíti a fázánt, mire Back „down“-t csinál; Kedves pedig ezalatt szépen áll nyulat, de csak egy pillanatra, mert azután felugrik a nyúl s világgá szalad; Kedves szép „down“-ból néz utána. Tovább menve Kedves, sebes keresésből húz foglyokra, majd megáll egy kis kukoriczás előtt, mire a kukoriczás tulsó széléből, az álló vizslától vagy 40 lépésnyire a foglyok nesztelenül elszállnak, az eb azonban ezt nem látva: biztosan és igen szépen húz a helyre, hol felszálltak s a még friss szimatot állja. — Ez körülbelül dél felé, tehát a legnagyobb melegben és a nagy szárazság daczára, pompás manevvre volt. Most nagy darab földön semmi vad. Egy kis erdőbe érve Kedves, sebes futásból hirtelen megáll, a bárónó felveri a foglyokat és Kedves pompásan droppol. Végül: *Kedves* győzött + 6 jó ponttal.

Döntő összevetés:

Jobbról: *Rock*, tv. setter (vez. *B. úr vadásza*).

Balról: *Kedves*, tv. pointer (vez. br. *Dewitz Ottóné*).

A nagy forróságban Kedves, eme nagyreményű pointer kölyök, ezuttal harmadszor indult s most már igen biztató kilátásokkal. Rock talált elsőben vadat s állta mint a czövek; majd jelzőleg keres, miközben mögötte a fázán felszáll, miért 3 jó pontot kap a jó állásért. Kedves egy nyulat áll ezalatt, azután droppol; majd elindítatva ismét eláll; vezetője nem látván, visszahívja; az eb visszajön, azután ismét előreszökve és félretékintve, újra korrekten áll, mire a foglyok felrepülnek s az eb szépen droppol. Így folyt a küzdelem mindvégig; mindkét eb igen jól és szépen dolgozott. Eredmény: + 9 ponttal Rock nyerte az I-só díjat, Kedves nyerte a II-dik díjat.

II. Felnöttek versenye.

I. összevetés:

Balról: *Prince* tv. setter (vez. *Bárczy István úr*).

Jobbról: *Lady* (vez. *Lakatos Károly úr*).

Lady 3 heti rövid javító dresszura után pompásan viselkedik; szép, elegáns keresési modora, appellje, mindjárt amint elindult, feltűnik mindenkinek, noha jó hosszú ideig semmi vadat se talált. Egy kukoriczásban végre fázánra akadt, azt szépen állta s amint az repült: pompásan droppolt. Száz lépéssel odább ismét fázánt állt, sebes futásból; a fázán azonban ellábal s oldalról kelt fel; mindemellett Lady a kitűnő orrért jó pontjait szaporíthatá. Prince jó keresés és állásért szedte össze ekközben jó pontjait; szekundálásért — mindkét eb egyenlő dolgot mutatván — nem pointiroztattak. Vége felé Lady ismét áll és hosszasan, bámulatos szépen húzott vagy 100 lépést s ott elállt, mire egy süldő nyúl ugrott el, Lady pedig droppolva

tekintett utána. Ugyanezt nyomban ismételte szép „down“-nal; Prince pedig egy fácskát állt ezalatt szépen s annak kiröpítése után hasonlóan „down“-t csinált.

Vége: + 2 jó ponttal Lady maradt fel.

II. összevetés:

Balról: *Mirr* tv. setter (vez. *Bárczy István* úr).

Jobból: *Russ* tv. setter (vez. *Kazy Lázár*).

Az idő előhaladottságára való tekintetből, hogy estig legalább is az allaged-stakes-t lehessen bevégezni, vezetők és bírák abban állapodnak meg, hogy a vadász-házig elhúzódó jó darab föld végére érve: lezárják a bírálati ívet s az ott mutatkozó eredmény szerint konstatálják a további mérkőzésre felmaradt ebet. *Mirr* szép állásért és droppért csakhamar jó pontokat kapott, azután jó keresésért mindkettő jó pontokat. Vadat hosszú területen egyik sem talált. Vége: *Mirr* + 6 jó ponttal felmaradt.

III. összevetés:

Balról: *Tini* tv. setter (vezeti *Bárczy I. vadásza*).

Jobból: *Fripon* tv. pointer (vezeti *Lakatos Károly* úr).

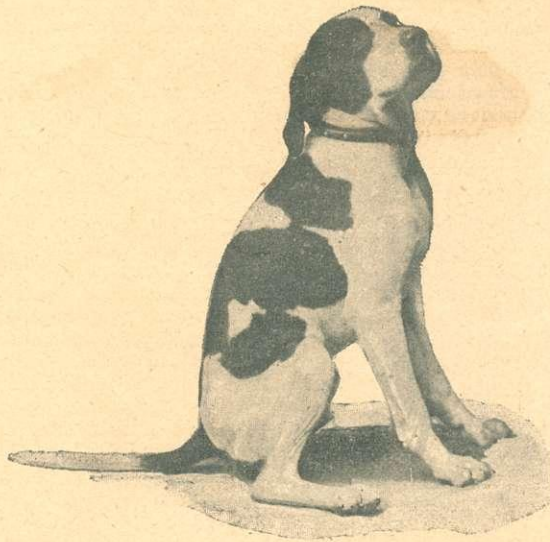
Tini azzal kezd, hogy egy kis ültetvényesben visszafelé jövet felver egy foglyot és „down“-t csinál; azután felrepül néhány fogoly az ott elszéledt csapatból, miközben *Tini* folyton „down“-ból nézte az eseményt és hihetőleg ezúttal kevés jó pontot keresett. *Fripon* nagyon szépen dolgozott, nyomozott, utánhúzott és droppolt a vad felrepülésekor, miért egy csomó jó pontot szedett össze. Később *Tini* szépen kinyomozott és állt egy nyulat s azután — a nyulat fellelvén — szépen droppolt. *Fripon* is állt még kétszer fácskát s azok felrepülvén, „down“-t csinált; végül pedig vezetője lött is és az eb pompásan viselte magát a lövésre. Eredmény: *Fripon* + 6 jó ponttal felmaradt.

IV. összevetés:

Balról: *Lady* tv. pointer (vezeti *Lakatos Károly* úr).

Jobból: *Mirr* tv. setter (vezeti *Bárczy I. vadásza*).

Lady jó keresés, állás, utánhúzásért, lövés utáni viselkedésért — mindenben pompásan oldván meg feladatát — egy csomó jó pontot szedett össze; *Mirr* ugyanezeket egy kissé kevesebb tökélyvel oldván meg: szintén hibátlanul dolgozott, azonban 12 jó ponttal, amannak 21 jó pontja ellen elbukott. *Lady* tehát + 9 jó ponttal maradt fel.

„*Fripon*“, az 1887. évi monostorszigeti vizslaverseny field-trial győzője.

V. Döntő összevetés:

Együtt indulnak el: { *Lady* } vezeti mindkettőt
 { *Fripon* } *Lakatos Károly* úr.

Az idő már estefelé járván, a vad nem tartott ki, de amerre vad járt, a két kitűnő pointer mindenütt nyomában volt utánhúzva s kezdetben szekundálva is egyik a másiknak. Nagyszerű orr, remek stílus és páratlan appell, — mit *Lakatos*nak a vezetésben fanusított eleganciája és gentlemanlike higgadsága csak emelt. Elmondhatjuk, hogy az összes versenyek-és összevetésekből ez a mérkőzés magasan kidomborodik és főnyújtást képezte az egész sportnak, amelyben nem tudjuk, hogy az ebek kitűnő tulajdonságát, vagy mesterüket magasztaljuk-e inkább?! De hát nem sokáig tartott a küzdelem, miközben mindkettő nagyszerűen keresett, állt stb. — mert *Fripon* általános szempontból győztesnek deklaráltatott. És ez valódi dicsőség volt!

Egerváry Gyula.

EGYESEK.

A kenguru Ausztráliában. Nagy gondot okozott már 1864 óta a kenguru szaporodása az ausztráliai juhtenyésztőknek. Ezen állatok nagyszáma hátrányos a juhtenyésztésre nézve, mert a

füvet lelegetik, amiért is néhány telepítvényes erőiesen hozzáállott számuk csökkentéséhez. Ezt úgy vélték kereszttül-vihetni, hogy a kengurukat bekerített helyekre szorították és a benszorult állatokat megölték. A folytonos zaklatás daczára sem sikerült az óhajtott célt elérni. A „Marsupial Boards“, melynek hivatása a kártékony állatok pusztítása, egyedül *Queenslandban* fizetett 1898-ban 1,365,539 különféle megölt kenguruért díjakat, melyeknek fejeit bizonyosságul beküldötték.

Öves állatok a Rajna vidékén. A Rajna mellékén fekvő *Boppard* közelében a múlt év november havában egy kevéssel azelőtt kimúlt öves állatot (*Dasyppus sexinctus*) találtak. Eleinte azt hitték, hogy az állat valamilyen állatseregletből szökött meg, de később kitudódott, hogy az öves állatokat 1888-ban *Mallmann* főerdész bocsátotta szabadon. Ő az öves állatokat Braziliából kapta s az öregeket, melyek útközben megkölykeztek, szabadon bocsátotta, a fiatalokat pedig a kölni állatkertnek ajándékozta. Az öves állatok tehát 11 évig éltek a Rajna mellékén, anélkül, hogy a téli hideg megölte volna őket.

Szerkesztői üzenetek.

B. O. A kakasoknak mielőbb helyet szorítunk. — **H. R.** Már elkelt. — **L. A.** Fácánok végett tessék *Rehman* erdőmester úrnál (Győri püspökségi erdőhivatal) tudakozódni. — **W. D.** Igen, **Dr. B. Máthe Lajos** fogorvos e napokban már hazakerkezett (Lakása Budapest, Váci-utca 84, I. em. Klotild-palota). — **R. K.** Kitűnő vérebet tudunk ajánlani. Fővadra, özre kitűnően bevezetve, általában teljesen *perfekt*. A legmagasabb vadászatból származottja miatt eladó. Érdeklődőknek bővebbet szerkesztőségünkben. — **B. O.** A fordításhoz a szerző engedelmre szükséges. A fordító felelős. Az mindegy, akár a fordító, akár a kiadó fordul a szerzőhöz, de a fordítás jogát meg kell szerezni.

FOTO-CZINKOGRAFIAI MŰINTÉZET.

MŰVÉSZETI SOKSZOROSÍTÁSOK.

Clichék folyóiratok, könyvek, árjegyzékek és tudományos művek számára.

kitűnő kivitelben, legjobb módszerek szerint előállítva.

Cím csakis: BUDAPEST, VI. ker., Király-utca 30. szám.

Jutányos árak.

TELEFON: 18—99.

Jutányos árak.

„A TERMÉSZET“ szerkesztősége és kiadóhivatala: Budapest, II., Donáti-utca 7. dr. Lendl Adolf intézete.

Nyomatott Wesselényi Géza könyvnyomdájában Budapest, II., Zsigmond-utca 11—15.